

VÄSTRA NYGATAN I GÄVLE

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning

Västra Nygatan, Norr 33:4

RAÄ 51:1

Gävle stad och kommun

Gästrikland

2013

Anders Altner

VÄSTRA NYGATAN I GÄVLE

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning

Västra Nygatan, Norr 33:4

RAÄ 51:1

Gävle stad och kommun

Gästrikland

2013

Rapport 2014:02

Anders Altner

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter (tryckt), böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik: butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:
Länsmuseet Gävleborg
Box 746, 801 28 Gävle
Tel 026-65 56 00
www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2014

Omslagsbild: Anläggandet av spårvagnsrälsen omkring år 1909 vid Västra Nygatan. Länsmuseet Gävleborgs bildarkiv

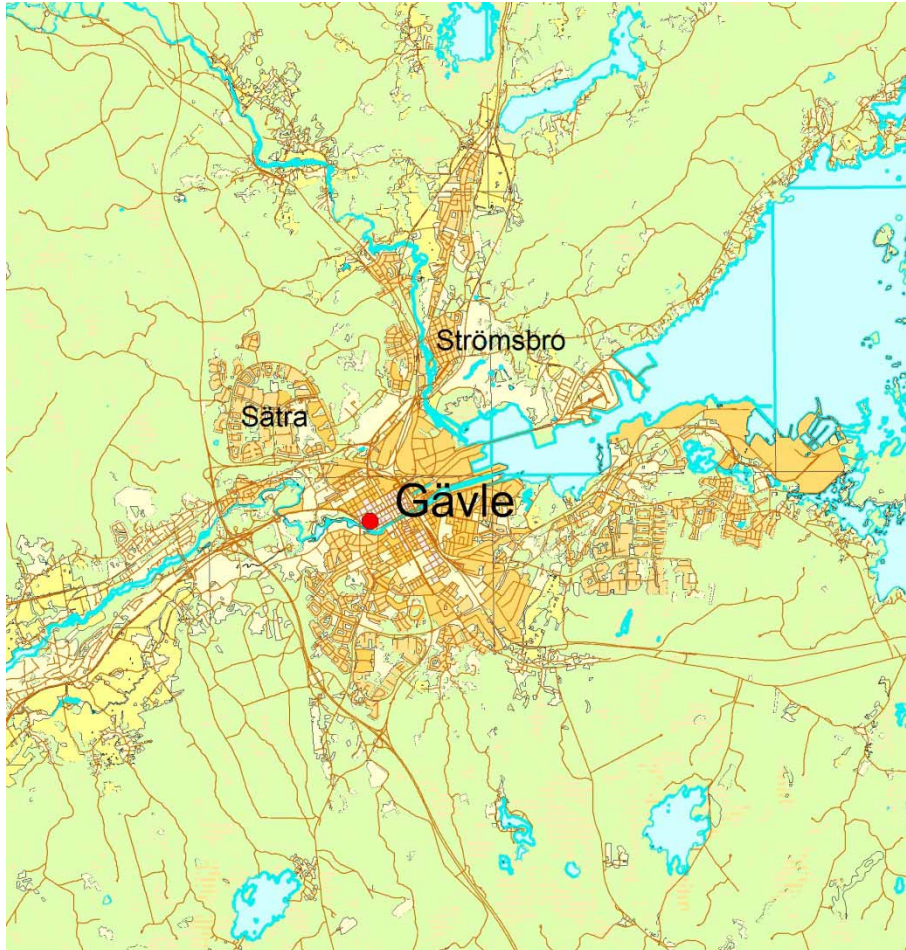
Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	5
Målsättning och metod.....	5
Topografi och fornlämningsmiljö.....	6
Resultat och tolkning.....	8
Förslag till vidare åtgärder.....	11
Referenser.....	11
Administrativa uppgifter.....	12
Bilaga 1. Schaktbeskrivning.....	13
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar.....	18

Figur 1. Utdrag ur fastighetskartan. Undersökningsområdet är markerat med röd punkt. Skala 1:100 000.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning längs Västra Nygatan, fastighet Norr 33:4, Gävle stad och kommun. Schaktövervakningen föranleddes av markarbeten för ledningar, byte av brunnar samt trädplantering. Kostnadsansvariga var Gävle kommun, Samhällsbyggnadskontoret. Beslut om schaktövervakning togs av Länsstyrelsen i Gävleborg (Dnr 431-6154-13), då markarbetena utförs inom fornlämning RAÄ 51:1 (Gävle stads äldre stadslager).

Totalt grävdes 5 schakt på sammanlagt 234 m². Schakten var 14–80 meter långa, 0,8–1 meter breda och 1,2–2 meter djupa. Inom de södra schakten, schakt 1, 3 och 4, iaktogs två anläggningar i form av stenlagda ytor (A1-2), samt kulturlager i form av raseringslager, huggspånslager och en äldre markhorisont. Raseringslagren representerar möjligen Gävle stads två senaste stadsbränder, vilka skedde år 1776 och 1869. Huggspånslagren utgör möjligen grunden till de första bebyggelsefaserna då Gävle stads gamla ängsmarker bebyggdes, vilket troligen skett under den andra hälften av 1700-talet. Stenläggningen A2 var endast synlig i profil men kan möjligen utgöra en äldre vägyta/gränd eller möjligen en rest av en stenlagd innergård. I botten av samtliga schakt iaktogs en äldre markhorisont vilken sannolikt har utgjort den ängsmark som föregått de efterkommande bebyggelsefaserna.

INLEDNING

I samband med markarbeten på och i Västra Nygatan hösten 2013 utförde Länsmuseet en förundersökning i form av schaktövervakning inom fastighet Norr 33:4, Gävle stad och kommun (Figur 1). Beslut om schaktövervakning togs av Länsstyrelsen i Gävleborg (Lst dnr 431-6154-13), då arbetsföretaget kom att beröra fornlämning RAÄ 51:1, Gävle stads äldre stadslager (Figur 2). Arbetena föranleddes av en större upprustning av esplanaden Västra Nygatan, som omfattade bland annat ledningsgrävning, brunnsomläggningar och trädplantering.

Kostnadsansvarig var Gävle kommun, samhällsbyggnadskontoret. Arkeologisk personal var Anders Altner, Länsmuseet Gävleborg. Arbetet utfördes under september till november 2013.

MÅLSÄTTNING OCH METOD

Målsättningen med förundersökningen var att dokumentera eventuella anläggningar och kulturlager för att tillvarata kunskap som kan komma att bidra till Gävle stads historia och utveckling, samt kan vara till nytta för framtida samhällsplanering. Om mer omfattande anläggningar eller komplexa kulturlager framkom skulle arbetet avbrytas för samråd med Länsstyrelsen.

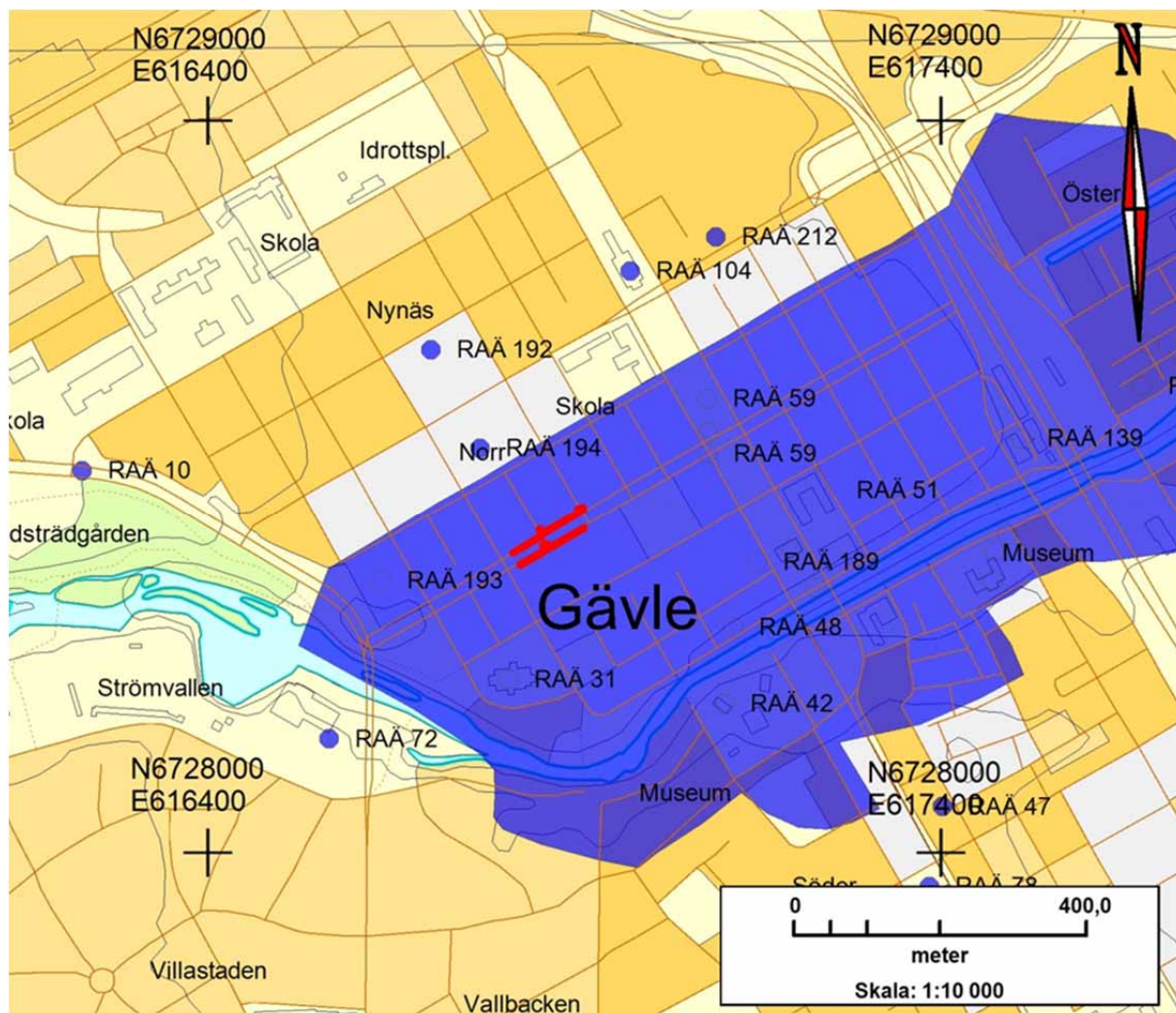
Förundersökningen skulle klargöra följande:

- fornlämningens utbredning inom schakten
- bedömning av kulturlager, anläggningar och fynd – karaktär, mängd och bevarandegrad
- preliminär datering
- preliminär tolkning av fornlämningen

Förundersökningen utfördes i form av schaktning med grävmaskin. Schakten togs gradvis ned till fynd- och/eller kontextförande lager, annars till den naturligt förekommande jordmånen för att lättare kunna urskilja eventuella konstruktioner.

Länsmuseet ansåg det troligt att eventuella rester av bebyggelse och kulturlager från medeltid till 1800-tal kunde påträffas inom de djupare schakten.

Påträffade kulturlager och konstruktioner kom att rensas för hand och därefter dokumenterades de i form av fotografier, text, profilritning och mättes in med GPS. Schakten mättes in och beskrevs, med längd, bredd och djup.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan. De röda ytorna markerar grävschakten. De blå ytorna utgör kända fornlämningar.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Området består av stadslandskap med kvarter och asfalterade gator och ligger i dag cirka 5,3–10,0 meter över havet.

Exploateringsområdet ligger inom Gävle RAÄ 51:1, äldre stadslager för Gävle stad. Staden omnämns för första gången under första hälften av 1400-talet. Platsen fick stadsrättigheter år 1446 och 1463. Under 1400- och 1500-talen finns många historiska källor som belyser platsens vikt för handeln mellan framförallt Norrland och Stockholm. De arkeologiska källorna för stadens medeltid är hitintills inte lika omfattande som de skrivna källorna men nedslag av senmedeltida dateringar och kulturlagerrester finns.

Den äldsta kartan över Gävle utgör en uppmätningsskarta från 1646 och visar på en stad av medeltida karaktär med långgator och bebyggelse längs med ån.

Större delen av bebyggelsen låg på norra sidan av Gavleån. Då de äldre kartorna inte visar var eventuella byggnader legat inom tomterna eller deras funktioner, föranleder detta att möjliga grunder och källarkonstruktioner m.fl. kan framkomma inom exploateringsområdet.

Ett stort antal schaktövervakningar inom RAÄ 51 har utförts av Läns museet under årens lopp. Utöver dessa har följande arkeologiska undersökningar ägt rum inom RAÄ 51 och i förundersökningsområdets närhet:

Kvarteret Armfelt, 1983. Provundersökning med två uppmätta profiler. Datering: 1600-tal, tidigast 1500-tal.

Kvarteret Pastorn, 1983. I två av tre schakt fanns kulturlager med fynd av keramik, glas, en järnring med mera, respektive kulturjord med brandhorisont. Datering: 1600-1700-tal.

Stortorget, 2000. Undersökning inför byggandet av restaurang Brända Bocken. Lämningar efter en kvartersbebyggelse från 1600-1700-tal påträffades (Liasen et al 2003).

Stortorget, 2004. Undersökning inför nedgrävning av sopcontainer (Eriksson et al 2005). Två bebyggelseskeden med ett avskiljande raseringslager kunde urskiljas. Raseringslagret hade troligen samband med 1776 års stadsbrand. Kulturlagren kunde dateras från 1640-tal till 1800-talets början.

Stortorget, 2009. Undersökning i samband med ombyggnad av Slottstorget (Björck & Eriksson 2012). Vid undersökningen påträffades raseringslager och en husgrund efter ekonomibyggnad från början av 1700-talet. Vidare framkom flertalet kulturlager, det äldsta utgjorde rest av ängs- och odlingsmark, vilken troligen kan dateras till 1600-talet.

Slottstorget, 2013. Förundersökning inför eventuell byggande av restaurang på Slottstorget, fastigheten Söder 2:3 (Eriksson & Kjellberg 2013). Tre äldre bebyggelsenivåer påträffades. Dessa utgjordes av raserings- och marklager med fynd från närliggande stadsgårdar från senare delen av 1600-talet och möjligen första hälften av 1700-talet. Det äldsta lagret är troligen från senare delen av 1500-talet.

Området närmast de nu aktuella schakten fick kvartersbebyggelse förhållandevis sent – efter 1776 års brand. Tidigare var här avsatt mark för trädgårdar och vretar tillhörande borgare i staden. Västra Nygatan är utsatt på en karta från år 1810 med ungefär samma sträckning som idag (Figur 3).

Figur 3. Karta över Gävle stad 1810 med Västra Nygatan redovisad längst upp i bild. Gatan är en av de som tillkommit efter stadsbranden 1776. Karta över Gävle stad (Lantmäteristyrelsens arkiv V14-1:15). Förundersökningschakten är markerade i gult.

RESULTAT OCH TOLKNING

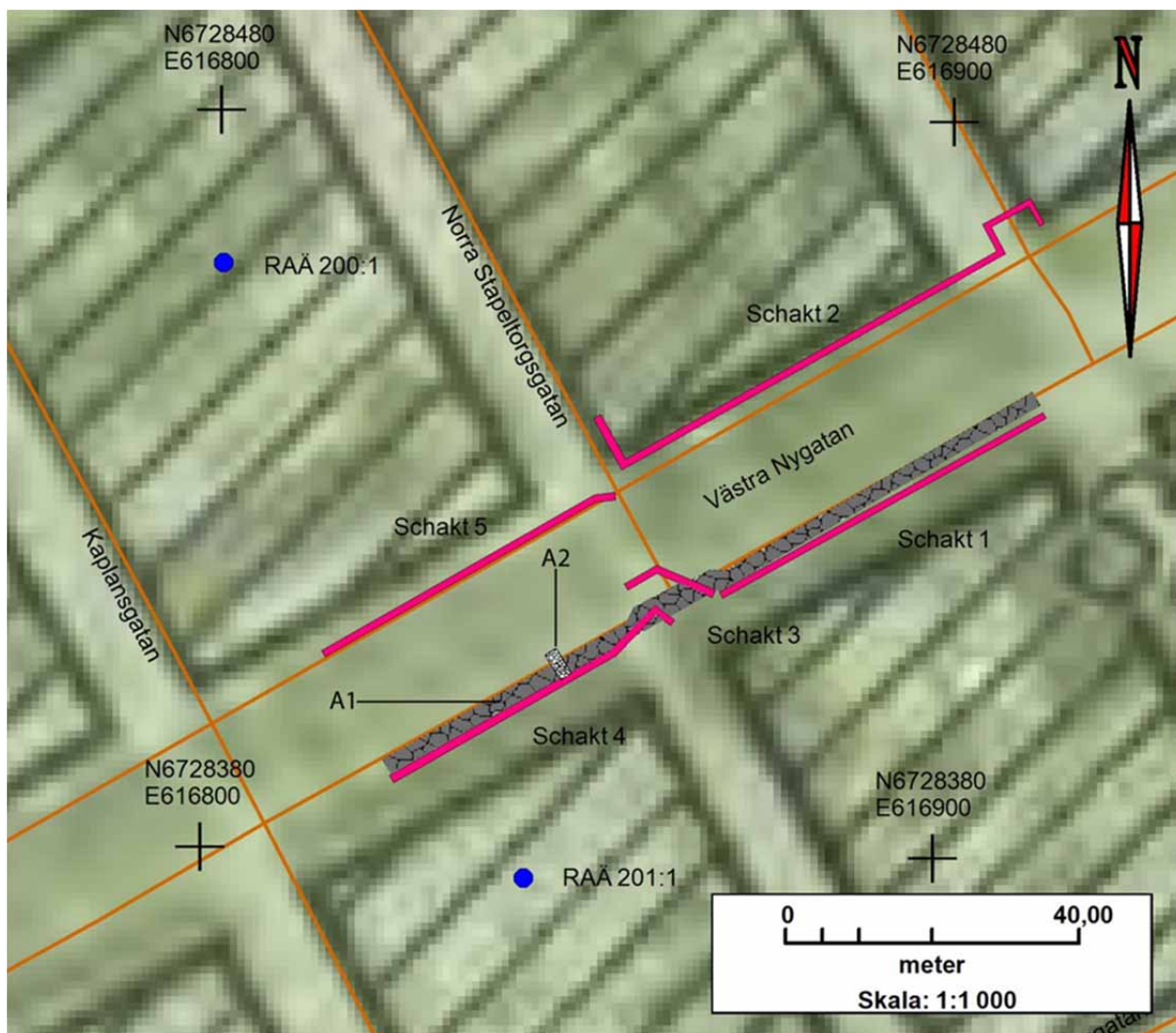
Totalt grävdes fem stycken schakt på sammanlagt 234 m² inom undersökningsområdet (Figur 4). Schakten grävdes bitvis ned till steril nivå, vilken utgjordes av grå naturligt förekommande lera (Lager 6, figur 6 och lager 9 i figur 10).

Inom schakt 1 iaktogs två stycken raseringslager (Lager 2, figur 6 och lager 2, 3 i figur 10), samt en äldre markhorisont (Lager 5, figur 6 och lager 8 i figur 10). Det övre raseringslagret härstammar med all sannolikhet från den senaste stadsbranden 1869. Den äldre markhorisonten kan kopplas samman med Gävle stads gamla brukningsmarker inom tullarna. Dessa redovisas som "vretar, trädgårdar och kålhagar" på 1700-talets kartor. Bebyggelsen inom detta område tillkom efter mitten av 1700-talet.

Schakt 2 och schakt 5 innehöll till större delen påförda sentida material och bärlager. Mot botten av schakt 2 iaktogs toppen av en möjlig äldre markhorisont (7,4 m ö h.), vilken kan kopplas samman med stadens gamla brukningsmarker.

Inom schakt 3 iaktogs bitvis ett raseringslager, samt en äldre markhorisont vilken kan kopplas till de gamla brukningsmarkerna. Raseringslagret tillhör med all sannolikhet den senaste stadsbranden.

Inom schakt 4 iaktogs kulturlager i form av möjligen tre stycken raseringslager. Under raseringslagren iaktogs två huggspånslager, vilka kan tillhöra de äldsta bebyggelsefaserna i området (Fas 1 och 2). Dessa separerades på ett ställe i profilen av en stenpackning (A2), vilken möjligen utgör en utveckling av bebyggelsefas 1, där man antingen stenlagt en mindre väg/gränd eller en innergård av den dåtida bebyggelsen. I botten av schaktet iaktogs en äldre markhorisont tillhörande Gävle stads gamla brukningsmarker.

Figur 4. Utdrag ur fastighetskartan. De blåmarkerade ytorna utgör kända fornlämningar utöver stadslagret RAÄ 51:1. Båda dessa utgörs av borttagna industrier. De röda ytorna markerar förundersökningsschakten. I bakgrunden ses 1954 års ekonomiska karta över Gävle stad (J133-13h5e67).

Figur 5. Nygatan 26, omkring år 1910. Carl Larssons ateljé/Länsmuseet Gävleborgs fotografiska samlingar.

Kullerstensytan A1 kan ses på bild över Hjalmar Janssons ateljé på Nygatan 26, där Carl Larsson arbetade som fotografassistent och kan ses titta ut genom fönstret i bakgrunden. Fotot är från omkring år 1910 (Figur 5).

Av de fynd som iakttogs inom förundersökningsschakten, tillvaratogs ett urval för analys på länsmuseet, men har i efterhand kasserats. Fynden utgjorde huvudsakligen fragment av byggnadsdetaljer, i form av spik, mur- och taktegel, kakel och rumpkakel, samt keramikårl av yngre rödgods (BII:4), fajans, flintgods och glas.

Tegelfragmenten iakttogs till större delen inom schakt 1, 3 och 4 i samband med raseringslager (Lager 2 i figur 6 och lager 2, 3 i figur 10) och en stor del av materialet var eldpåverkat och delvis sintrat. Enstaka tegel iakttogs bitvis inom kulturlagren under raseringslagren.

Rödgodset påträffades till större del inom schakt 1 och 4 (Lager 3 och 5, i figur 6 och lager 3, 4 och 8 i figur 10) och utgjordes av fragment av fat/skål och årl. Enstaka fragment var glaserade och med dekor av piplera. Glasyren bar spår av tillsatt kopparoxid vilket ger den en grön ton. Flertalet fragment bar ingen dekor och var i vissa fall helt utan glasyr. Yngre rödgods brukar vanligtvis tillskrivas perioden 1500-tal till slutet av 1700-talet (Elfwendahl 1999), men förekommer även in på 1900-talet. De enstaka rödgodsfragmenten som iakttogs inom den äldre markhorisonten var allt för fragmenterade och tillvaratogs inte.

Enstaka fragment av fajans påträffades inom schakt 1, 3 och 4 (Lager 2, figur 6 och lager 3, figur 10). Fragmenten av fajans visade inget spår av dekor men verkade tillsynes vara helglaserade, vilket vanligtvis brukar vara fallet med yngre fajans (Johansson 2006). Då fragmenten var relativt plana så bör fragmenten utgöra rester av fat.

Ett möjligt fragment av flintgods påträffades inom schakt 4 (Lager 2, figur 10) med dekor troligen i form av detaljerat överföringstryck. Denna typ av keramik och dekor var vanlig under hela 1800-talet (Carlsson & Rosen 2002, Bergold & Bäck 2006.).

FÖRSLAG TILL VIDARE ÅTGÄRDER

Länsmuseet anser att inga ytterligare åtgärder är nödvändiga i samband med ledningsdragningarna vid Västra Nygatan i Gävle stad och kommun.

REFERENSER

Aagård, Gun-Britt. 1984. Gävle. *Medeltidsstaden 62*. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museum. Stockholm.

Bergold, H. och Bäck, M. 2006. ”Vi hör att dom har fint porslin i Karlstad ...”-Keramik från centrala Karlstad under 1600- och 1700-talet. *Den dolda staden*. Arkeologiska undersökningar i kv Druvan, Karlstad. (Red) Martin Karlsson.

Björck, M. & Eriksson, K. 2012. *Ombyggnad av Stortorget i Gävle*. Antikvarisk medverkan, RAÄ 51, Gävle stad, Gästrikland. Rapport – Länsmuseet Gävleborg 2012:21.

Carlsson, K. & Rosen, C. 2002. *Stadsbornas käril: keramik i västsvenska städer från 1400-tal till 1700-tal*. Gothenburgs University: Dept. of Archaeology. Urbaniseringsprocesser i Västsverige. GOTARC Serie C, Arkeologiska skrifter No. 44. Göteborg.

Elfwendahl, M. 1999. *Från skärva till käril*. Ett bidrag till vardagslivets historia i Uppsala. Lund studies in medieval archaeology:22. Stockholm.

Eriksson, K., Kjellström, J. 2013. *Slottstorget i Gävle*. Arkeologisk förundersökning, Söder 2:3, RAÄ 51, Gävle stad, Gästrikland. Rapport – Länsmuseet Gävleborg 2013:06.

Eriksson, K., Roslund-Forenius, Y. & Sandberg, B. 2005. *Från avfallsgrop till sopcontainer*. Arkeologisk undersökning, Stortorget, RAÄ 51, Gävle stad, Gästrikland, 2003. Rapport – Länsmuseet Gävleborg 2005:02.

Johansson, M. 2006. Keramik från kvarteret Svalan. I: *Från klostermark till hamnkvarter på 200 år*. Vattugatan och kvarteret Svalan – ca 1440–1640. Stockholms stad, Norrmalm, RAÄ 103, Arkeologisk undersökning 1991. Stockholms stadsmuseum, Kulturmiljöavdelningen, Arkeologisk rapport 2006:10. Stockholm.

Karlström, T. 1974. *Gävle stadsbild. Bebyggelse och samhällsutveckling till 1900-talets början*. Flanör bokhandel Gävle.

Liasen, K., Blomqvist, M. & Sandberg, B. 2002. *Brända Bocken ny restaurang på Stortorget*. Arkeologisk förundersökning och undersökning, Stortorget, RAÄ 51, Gävle stad, Gästrikland, 2003. Rapport – Länsmuseet Gävleborg 2002:04.

Ulfhielm, B. 2009. *Det äldsta Gävle. Ett projekt kring arkeologi i staden 1935-2006 samt en arkeologisk undersökning i Strandparken*. Rapport Länsmuseet Gävleborg 2009:1. Gävle.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 431-6154-13

Beslutsdatum: 2013-09-09

Länsmuseet Gävleborgs dnr: 1470-320

Uppdragsgivare: Samhällsbyggnadskontoret Gävle, Gävle kommun

Undersökningstid: September-November 2013

Projektledare: Anders Altner

Fastighet: Nygatan, mellan kvarteren Lektorn, Rektorn och Kärlandet

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Kartblad: 67G 2bN

Höjdsystem: RH 2000

Exploateringsyta: 234 m²

Undersökt yta: 234 m²

Arkeologtimmar: 24

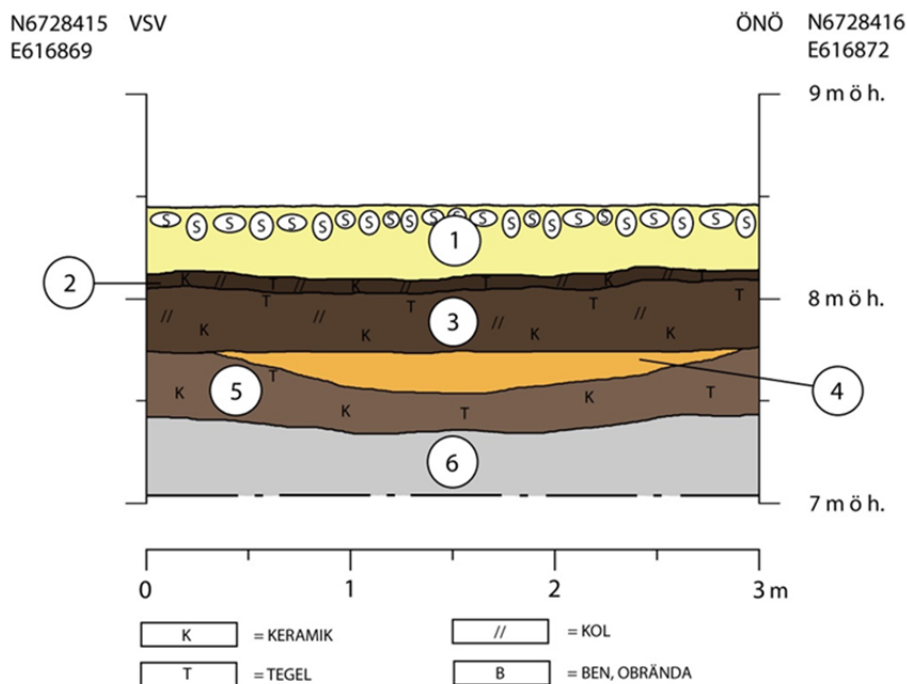
Digitala inmätningar: GPS av Anders Altner

Dokumentaionshandlingar som förvaras i Länsmuseet Gävleborgs arkiv: 79

digitala fotografier, samt mätdata i digital form och 2 profilritningar.

Fynd: Inga fynd har tillvaratagits.

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Figur 6. Profil mot NÖ av schakt 1. Lager 1, överst, utgör stenläggning (A1).
Skala 1:20. Profilsnitt mot NNV av schakt 1. Lager 1, överst, utgör stenläggning (A1).

Schakt 1.

Schaktet var 50 meter långt (NÖ - SV), 0,8 - 1 meter brett och 2 meter som djupast. Schaktet grävdes ned till steril ljusgrå lera (Figur 6 och 7). Inom schaktet iaktogs en sentida anläggning i form av en stenlagd yta (A1) bestående av runda naturstenar, samt ett raseringslager och en äldre markhorisont.

Lagerföljd från ytan och nedåt:

- 1) Kullersten och sättsand (A1), 0,3 - 0,4 meter tjockt (Äldre vägbeläggning).
- 2) Raseringslager av kol, bränt lätt sintrat tegel, keramik (av fajans och yngre rödgods) och enstaka slaggkross, 0,05 meter tjockt (möjligen efter 1869 års stadsbrand).
- 3) Raseringslager av gråbrun humös siltig sand, med förekomst av kol, tegel, keramik (av yngre rödgods), enstaka slagg och spik, 0,3 meter tjockt (möjligen efter 1776 års stadsbrand).
- 4) Lins av sand i västra delen av schaktet, 2 meter brett (VSV - ÖNÖ) och 0,2 m tjockt.
- 5) Gråbrun humös lätt lerig sand, med förekomst av enstaka tegel, keramik (av yngre rödgods), ben och spik, 0,3 m tjockt (äldre markhorisont).
- 6) Grå naturlig lera, 7,35 m ö.h.

Figur 7. Schakt 1 från VNV. Det mörkbruna lagret utgör sannolikt en äldre markhorisont. Foto: Anders Altner

Schakt 2.

Schaktet var 80 meter långt (NÖ - SV), 0,8 - 1 meter brett och 1,2 meter som djupast. Inga anläggningar eller fynd iaktogs inom schaktet. Mot botten av schaktet iaktogs övre delen av en möjlig äldre markhorisont, bestående av ljust gråbrun något humös lätt lerig sand. Schaktet grävdes inte ned till orörd marknivå.

Lagerföljd, från ytan och nedåt:

- 1). Omgrävt lager bestående av sand, natursten, stenkross, med enstaka förekomst av tegelkross och avfall, 0,8 - 1,1 meter tjockt (Sentida).
- 2). Ljust gråbrun något humös lätt lerig sand (Äldre markhorisont?)

*Figur 8. Schakt 2. Möjlig äldre markhorisont i botten av schaktet, taget från Ö.
Foto: Anders Altner.*

Schakt 3.

Schaktet var 14 meter långt (NÖ - SV), 0,8 - 1 meter brett och 2 meter som djupast. Schaktet grävdes ned till steril ljusgrå lera (Figur 8). Inom schaktet iaktogs bitvis en sentida anläggning i form av en stenlagd yta (A1) bestående av runda naturstenar, samt ett raseringslager och en äldre markhorisont. Marken är till större delen störd av sentida ledningsdragningar.

Lagerföljd, från ytan och nedåt:

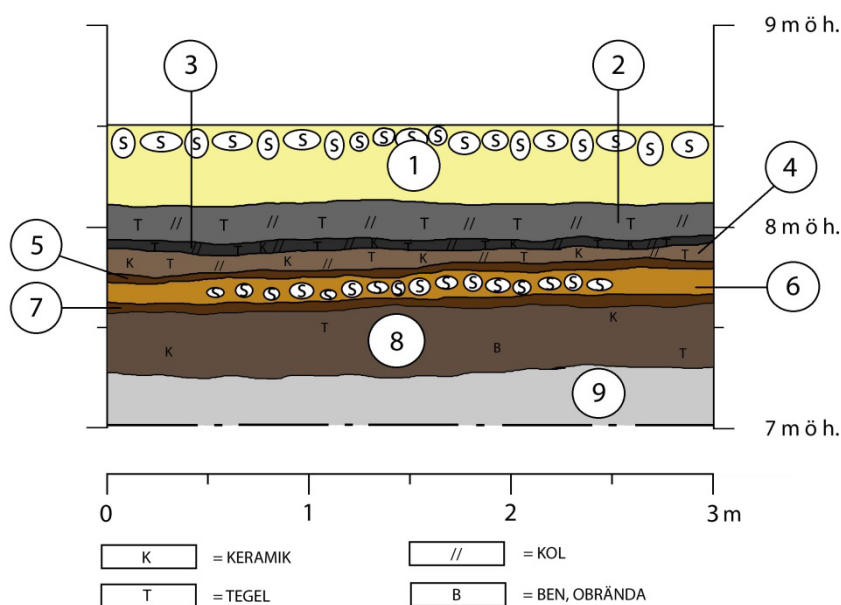
- 1). Omgrävt lager bestående av sand, natursten, stenkross, med enstaka förekomst av tegelkross och avfall, 0,4 - 2 meter tjockt (sentida).
- 2). Bitvis raseringslager av kol, murtegel, taktegel, och enstaka keramik, 0,05 - 0,2 meter tjockt (möjligen efter 1869 års stadsbrand).
- 3). Bitvis gråbrun humös lätt lerig sand, 0,3 m tjockt, med förekomst av enstaka tegel, keramik (av yngre rödgods), ben och spik (äldre markhorisont).
- 4). Grå naturlig lera, 7,4 m ö h.

Figur 9. Schakt 3, detalj av raseringslager med kol, tegelsten och taktegel, taget från V. Foto: Anders Altner.

N6728403 VSV
E616851

ÖNÖ N6728405
E616850

Figur 10. Profilsnitt mot NNV av schakt 4. Lager 1, överst, utgör stenläggning (A1). Lager 6 utgör stenläggning (A2). Skala 1:20.

Schakt 4.

Schaktet var 45 meter långt (NÖ - SV), 0,8 - 1 meter brett och 2 meter som djupast. Schaktet grävdes ned till steril ljusgrå lera (Figur 9). Inom schaktet iaktogs en sentida anläggning i form av en stenlagd yta (A1) bestående av runda naturstenar, samt rester av ytterligare enstensatt yta (A2) av kullersten. Inom schaktet iaktogs kulturlager i form av raseringslager, huggspånslager, samt en äldre markhorisont.

Lagerföljd, från ytan och nedåt:

- 1). Kullersten och sättsand (A1), 0,3 - 0,4 meter tjockt (äldre vägbeläggning).

- 2). Sand med mindre natursten och tegelkross, 0,2 meter tjockt (möjligen efter 1869 års stadsbrand).
- 3). Raseringslager av kol, murtegel, taktegel, keramik och enstaka slaggkross, 0,05 meter tjockt (möjligen utjämningslager efter 1776 års stadsbrand).
- 4). Raseringslager av gråbrun humös siltig sand, med förekomst av kol, tegel, keramik, enstaka slagg och spik, 0,05 - 0,15 meter
- 5). Huggspånslager med enstaka kvistar och mindre trärester, 0,05 meter tjockt (Bebyggelsefas 2?).
- 6). Stenläggning (A2) av rund natursten i brun siltig humös sand, 0,1 meter tjockt.
- 7). Huggspånslager med enstaka kvistar och mindre trärester, 0,05 meter tjockt (Bebyggelsefas 1?).
- 8). Gråbrun humös lätt lerig sand, med förekomst av enstaka tegel, keramik, ben och spik, 0,3 m tjockt (Äldre markhorisont).
- 9). Grå naturlig lera, 7,3 m ö h.

Figur 11. Schakt 4, norra schaktkanten visar i ovankant en äldre vägyta och underliggande kulturlager i form av raseringslager, huggspånslager och äldre markhorisont mot botten, taget från S. Foto: Anders Altner.

Schakt 5.

Schaktet var 45 meter långt (NÖ - SV), 0,8 - 1 meter brett och 1,5 meter som djupast. Schaktet grävdes inte ned till orörd marknivå och endast påförda lager kom att beröras.

Lagerföljd, från ytan och nedåt:

- 1). Omgrävt lager bestående av sand, natursten, stenkross, med enstaka förekomst av tegelkross och avfall, 0,8 - 1,1 meter tjockt (Sentida), 6,6 m ö h.

BILAGA 2. ANLÄGGNINGSBESKRIVNINGAR

A1 Stenläggning

Stenläggning av kullersten i sättsand, minst 100 meter långt (NÖ - SV), 2 - 3,5 meter brett och 0,3 - 0,4 meter tjockt (Figur 10). Stenläggningen framkom direkt under asfalten (8,4 m ö h.). Stenarnas storlek, varierade från 0,15 - 0,3 meter stora. Södra och norra långsidan av stenläggningen bar tydliga spår av skador i samband med sentida aktiviteter, den södra sidan av ledningsdragningar och den norra sidan av den gamla spårvagnsrälsen, vilken tidigare gått utmed Nygatan (se figur på omslaget, samt figur 6, 10 och 12).

Tolkning: Utgör sannolikt en äldre beläggning av Västra Nygatan, vilken troligen kan dateras till 1800-talets andra hälft.

*Figur 12. Stenläggning. Äldre beläggning av Västra Nygatan, taget från Ö.
Foto: Anders Altner.*

A2 Stenläggning

Stenläggning av kullersten i siltig humös sand, endast synlig i profil, 2 meter brett (NÖ - SV), och 0,08 - 0,12 meter tjockt (Figur 10 och 13). Stenarna var 0,05 - 0,08 meter stora och låg ovanpå ett tunt lager av huggspån. Ovan stenarna ytterligare ett tunt lager av huggspån. Stenläggningen framkom på en nivå av 7,75 m ö h.

Tolkning: Huggspånslager brukar kunna relateras till bebyggelse och kan till exempel utgöra del av golvisolering i byggnader. Själva stenläggningen kan möjligen utgöra en stensatt vägyta, i detta fall troligen en mindre väg/gränd eller eventuellt rester av en stensatt innergård i samband med en eller flera huskonstruktioner.

Figur 13. Schakt 3, stenläggning A2 kan skymtas i mitten av bilden. Ovan raseringslager och huggspånslager och därunder en äldre markhorisont. Foto taget från S. Foto: Anders Altnér.

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, BOX 746, 801 28 GÄVLE. TEL 026-65 56 00. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE
BESÖKSADRESS: SÖDRA STRANDGATAN 20, GÄVLE.